

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Malopred sklepom skupščinskega zasedanja so se srbski centralisti zopet enkrat prav po domače pomenili med seboj. Na dnevnem redu je bila interpelacija demokratskega kluba radi nasilja pri občinskih volitvah v Srbiji. Radikalna vlada je odgovor na to interpelacijo z vsemi sredstvi zavlačevala in na vse navedene slučaje divjaških izgrediv in zlorab je notranji minister vedno odgovarjal, da še zbirata podatke. Ko pa je stvar končno le prišla pred skupščino, so bili pa podatki tako dobro zbrani, da si je minister drznil trditi, da nezakonitosti in nasilja sploh ni bilo. Tak odgovor je izzval seveda burno ugovarjanje od demokratske strani in začel se je prepir, v katerem so padle najhujše psovke in najtežje obtožbe. V kregu so posegli daleč nazaj — na solunsko fronto in iz te dobe so si očitali razne zločine. Padale so besede: lopov, vojni begunec, špijon, krivoprišežnik, ubijalec itd.

S proračunom za leto 1923-24 je predloženih tudi kakih 200 zakonskih odredb in med temi tudi ta, da se ukine bogoslovna in medicinska fakulteta na vsučilišču v Ljubljani. Ko je radi tega protestiral pri vladi predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, je Pašič najprej rekel, da o tem nič ne ve, pozneje je pa izjavil, da bo čler 83 finančnega zakona, ki pooblašča ministra za prosveto, da ukine pravoslavno fakulteto v Zagrebu in katoliško bogoslovno fakulteto ter medicinsko fakulteto v Ljubljani, črtan. Pašič je dejal, da je ta odredba prišla v finančni zakon edino iz razloga štedenja.

Tudi pri taksah se je posrečilo našim poslancem vsaj zadruge obvarovati velike škode. V sled odločnega nastopa Jugoslovanskega kluba v finančnem odboru in v parlamentu, je finančni minister pristal na to, da je nepremično imele v vrednosti pod 2 milijonov, ki ga podedujejo sorodniki v prvem kolenu, prosto taks. Istotako se oproste zadruge vseh taks in davkov.

Demokrati si prizadevajo združiti celo opozicijo, da bi vrgli vlado. Prava opozicija — to je naš in muslimanski klub pa na slepo ne gre ter zahteva, da se demokrati izjavijo glede revizije ustave. Jasna je namreč demokratska nakana: zrušiti s pomočjo opozicije vlado, potem pa z radikali vred sestaviti novo, ki bi seveda nadaljevala staro, protislovensko in protihrvatsko politiko.

KATOLISKI BLOK NA ČESKEM.

Kakor poročajo češki listi, si prizadevajo katoliške stranke v Čehoslovaški ustanoviti enoten katoliški blok. Predpogoj za ustanovitev tega bloka pa je sporazum med katoliki na Češkem in med Hlinko, voditeljem slovaških avtonomistov. Tudi nemški katoliški krogi na Češkem pozdravljajo to misel. povoljno.

OBUPEN POLOŽAJ NEMCIJE.

Nemiri radi pomanjkanja živit trajajo po celi državi. Z draginjo raste silno tudi brezposelnost, ker veliko tovarn dela samo po par dni na teden. Cestna železnica stane 50 milijonov, par podplato 4 in pol milijarde, boljši kruh do 500 milijonov. V Berlinu, Neuköllnu, Schönebergu so gladujoči ropali po pekarnah. V Schönebergu se je zbralo pred magistratom 10 tisoč ljudi, ki so zahtevali takojšnjo izplačilo podpor za brezposelne ter grozili razdejeti magistrat. Policija je morala rabiti orožje. Mnogo ljudi je težko ranjenih. V Leipzigu so v predmestjih plenili trgovine z živili. Trgovci so rešiti opravo in hiše s tem, da so razdelili vse zaloge. Posredovanje policije je bilo zamanj. V Porenju nemška marka izginja, ker so podjetniki začeli izplačevati nastavljenec v frankih.

POLJSKA REPUBLIKA

Stoji danes pred notranjimi boji, ki bodo v prvi vrsti posledica vladnega nasilja proti Ukrajincem in pa socialno nazadnjaškega postopanja vlade z delavstvom. Poljski fašizem bo zanetil hud notranji požar in že sedaj prihajajo atentati na dnevni red. V soboto je zletelo municijsko skladišče pri Varšavi v zrak, bilo je nad sto smrtnih žrtev in še mnogo več ranjenih, vlada je pa atentat takoj pripisala delavskim organizacijam in začela z mnogoštevilnimi aretacijami. Posledica tega je pa štrajk, ki se močno širi.

MEDNARODNA CARINSKA KONFERENCA.

V ponedeljek je bila v Zenevi otvorjena v tajništvu Zveze narodov mednarodna carinska konferenca, kateri predseduje lord Buxton. Konferenca se udeležuje 34 držav. Amerika je zastopana po 5 delegatih, začasno samo kot opazovalec. Predsednik je izjavil v otvoritvenem govoru, naj konferenca odstrani težkoče, ki ovirajo mednarodni zunanji promet vsled pretiranih formalnosti pri carinski reviziji potnikov in ocarinjenju blaga na mejah. Upa, da bo konferenci uspelo sestaviti mednarodno konvencijo, katere osnutek je že izdelan.

Naši poslanci med ljudstvom

Shodi naših poslancev dne 21. oktobra. Dr. Hohnjec Čadram po rani sv. maši v Orlovskem domu; Falež: Ruše po rani službi božji; Krajnc: Novačrke po rani službi božji; Kugovnik: Libelice po službi božji; Vrečko: St. Peter na Medvedovem selu v župnišču. Dne 18. okt. ob pol 7. uri zvečer shod SLS na Teznu v gostilni Vresnik. Govorila poslanec Falež in Zebot.

St. Florjan pri Dolici. V nedeljo dne 21. t. m. se vrši pri nas shod Slov. Kmetijske zveze in sicer po rani maši. Govorila poslanec Vlad. Pušenjak.

Shod SLS v Bogojni. V Doljem Prekmurju je ena narodno najzavednejših župnij Bogojna. Cela fara je politično tako zavedna, da je pred volitvami naznanila bolemnemu kandidatu g. Jožefu Kleklu, naj se ne trudi k njim na shod, ker so itak stanoviti pristasi SLS in bodo brez shodov glasovali zanjo. In zares, Bogojančani so držali dano besedo, 445 glasov so oddali za našo stranko, okoli devet drugih strank je pa skupno dobilo komaj 71 glasov. Dne 7. t. m. pa je sklical g. poslanec Klekl v Bogojni shod, ki je potekel z najlepšim uspehom. Ne samo iz župnije Bogojne, ampak tudi iz oddaljenih drugih krajev so prišli poslušati narodnega poslanca Klekla, tako da je na shodu bilo zastopano Gornje Prekmurje, to je: oba prekmurska volilna okraja. V precejšnjem številu so se udeležili shoda tudi evangeličani. Brez izjeme vsi do zadnjega, čeravno je bilo na shodu navzočih nekaj pristašev drugih strank, so odobraval borbo Jugoslovanskega kluba za pravice našega ljudstva ter obsodili vladno politiko v že sprejetih zakonih ravnolako kot v onih, ki so parlamentu predloženi. Soglasno so bile sprejete resolucije, v katerih zborovalci zahtevajo, da se določi čim krajši rok za otvoritev železniške proge Murska Sobota — Ljutomer — Ormož, da vlada vpoštevata popolno avtonomijo naših verskih šol, da naši vojski služijo v Sloveniji, in protestirajo kar najodločneje proti uvedbi kuluka v Sloveniji ter proti penzjoniranju slovenskih oficirjev. Jugoslovanskemu klubu izrekajo zborovalci popolno zaupanje ter ga prosijo, da se bori naprej za naše pravice.

V Gornji Radgoni je bil v nedeljo, dne 14. oktobra, političen shod naše stranke, ki je bil prav dobro obiskan ter je tudi jako dobro uspel. Predsedoval je načelnik krajevne strankine organizacije g. Lančič. Poslanec dr. Hohnjec je podal poročilo o zunanem in notranjem političnem položaju. Povdarjal je zlasti velike gospodarske in finančne potežkoče, ki so ostale kot dolgotrajne posledice svetovne vojne in s katerimi se morajo boriti več ali manj vse evropske države. V političnem oziru dela sosednim državam, zlasti naši državi, največjo škodo fašistiška Italija s svojo brezmejno pohlepnostjo in gospodstvaželjnostjo. Pogled na znotraj nudi žalostno sliko neurejene države, s katero je več kot polovica državljanov nezadovoljna. Centralizem, ki je sredstvo za srbsko nadoblast nad Hrvati in Slovenci, rodi od mesca do mesca pogubnejše sadove. In ravno na teh sadovih spoznava slovenski narod, kakšen zločin so nad njim storili slovenski demokratje in samostojni, ker so glasovali za centralistično ustavo. S tem glasovanjem so prevzeli na sebe vso odgovornost za vse zakone in vsa velika bremena, ki jih centralizem navaljuje na ramena našega naroda. Edina rešitev je avtonomija, politična in gospodarska samostojnost Slovenije, za katero se mora bojevati vsi narod in vsi njegovi sloji v bratski slogi. Na predlog Romana Bendeta so bile enoglasno sprejete resolucije, v katerih se poslancem SLS izraža popolno odobravanje in zaupanje ter se jih poziva, naj vstrajajo v odločni borbi proti centralistični vladi; protestira se zoper ukinjenje jesenskih počitnic na ljudskih šolah po deželi, zoper upeljavo kuluka in zoper pozikuzeno ukinjenje bogoslovne in medicinske fakultete na ljubljanskem vsučilišču. Vsi navzoči, ki so z največjo pozornostjo sledili poslančevim izvajanjem, so izrazili splošno odobravanje politiki in delu naših nar. poslancev.

V Zsumu pri Loki je bil v nedeljo, dne 14. oktobra, shod SLS. Poročal je poslanec Vrečko o političnem položaju in o delovanju Jugoslovanskega kluba. Nato je še govoril tajnik Deželak. Zborovalci so soglasno izrekli zaupnico poslancem SLS.

Laško. V nedeljo dne 14. okt. je priredil tukaj poslanec Kugovnik javni shod Slovenske ljudske stranke. Ze dejstvo, da poslanci naše stranke prihajajo redno med ljudstvo in se ne bojijo sodbe svojih volilcev, pomeni, da je delo naših poslancev pošteno. Med tem, ko so poslanci nasprotnih strank, ta na primer socialisti in samostojni, ki so leta 1920 dobili precej glasov, niso vsled svojega nepoštenega dela več prikazali med nas. Shod se je vršil na prostem, pa vsled dežja se je moral nadaljevati v Društvenem domu. Gospod poslanec Kugovnik je podal izčrpno poročilo o delovanju naših poslancev v državnem zboru. Sklenila se je zaupnica Jugoslovanskemu klubu proti tlaki, proti predloženemu načrtu za šolski zakon itd. Shod nam je pričal, da je ljudstvo neomajeno v taboru SLS.

PROSVETNI MINISTER VZGOJITELJEM NASE MLADINE!

Z ozirom na vedno bolj naraščajočo posurovelost naše mladine je razposlal prosvetni minister iz Beograda na višji šolski svet v Ljubljano naredbo, katero mora ta razposlati vsem šolskim vodstvom in ravnateljstvom, da jo objavijo učiteljem, ki se morajo v bodoče ravnati po njej. Ta naredba prosvetnega ministra vsebuje med drugim ta le, za naše učitelje pametna navodila:

Starejši z bolestjo v duši opazujejo tok sedanjega življenja ter pota, ki po njih mladina dere v propast; a šola in učiteljstvo razen svojega poklicnega dela med štirimi stenami zelo malo deluje izven šole.

Učitelji, kot vzgojitelji narodne mladine, morajo tudi sami uvideti, da zahteva od njih domovina v teh usodnih časih izvrševanje dolžnosti tudi v prosveti, v moralnem in verskem pogledu na široki podlagi. Učitelji morajo prednjačiti z zgledom osebnega občevanja in obnašanja med ljudstvom tako glede na obisk cerkve, kakor glede spoštovanja in izvrševanja narodnih običajev, gojenja čednosti in plemenitega ravnanja ter vsega tega, kar se žel iz vzgojo doseči.

Naš narod se je že od prejšnjih časov naučil, da šolska mladina redno hodi v cerkev, da moli in časti Boga, da popeva v cerkvi, da prejema sveto obhajilo, da posluša božjo besedo, ki jo oznanja posvečen služabnik božji in da izvršuje predpise verskih obredov itd.

Izgleda, kakor da se je vse opustilo.

Ministrstvo je obveščeno, da v cerkev pogostokrat ne hodi ne učiteljstvo, ne dijaštvo, da se verski vzgoji ne posveča dovolj pažnje, da so se kletvine in brezbožna dela razširila tudi med mladino.

Če je po zakonu o narodnih šolah in po predpisih o pohajanju v cerkve ukazano vse to kot dolžnost tudi vestnih vzgojiteljev; pa tudi brez ozira na to je njih dolžnost, da store vse, kar je v prilog razvijanju verskega čustvovanja ne le pri mladini, ki jo vzgajajo, marveč tudi pri vseh, ki so v njih okolišču. S tem bi se mnogo doprineslo, da se v našem narodu popravi morala in vsadi ljubezen do dobrih del.

Ministrstvo polaga to na srce vzgojiteljem in jim naroča, naj se odlikujejo v prizadevanju, da redno hodijo v cerkev, da oskrbujejo lepo petje in spremljajo dijaške pevske zборе pri cerkvenih obredih; da goje čednost pri svojih učencih, pa tudi sicer pri bolj odrasli mladini; prizadevajo naj se pa tudi, da one, ki se pregreše v teh dolžnostih, naganjajo, da jih vrse.

Prosvetni inšpektorji se bodo po šolskih nadzornikih potrudili, da se razvije v tej smeri poseben sistem delovanja. Šolski nadzorniki bodo pa v svojih poročilih izrecno naglašali, kako se je ta moja naredba in s kolikim uspehom se je izvrševala.

Minister prosvete: M. Trifunović s. r.

Smo radovedni, kako bodo sprejeli naši sokolaški in brezverno liberalni učitelji ta odlok srbijanskega prosvetnega ministrstva, ki je pa edina zdravilna od pomoč napram vsestranski posurovelosti naše mladine.

OBČNI ZBOR ŽUPANSKE ZVEZE ZA SLOVENIJO V CELJU.

Po sklepu lanskega občnega zbora Županske zveze bo odslej vsakoletni redni občni zbor — menjaje se — enkrat na Kranjskem (v Ljubljani), drugič na Štajerskem (v Celju). Letos se vrši občni zbor v nedeljo, dne 28. oktobra v Celju, v vrtni dvorani hotela «Beli vol». Pričetek točno ob 9. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo tajništva o poslovanju in organizaciji. 4. Določitev članarine za naslednje poslovno leto. 5. Sklepanje o izdajanju samostojnega glasila. 6. Prireditve županskih tečajev v prihodnji poslovni dobi. 7. Predavanje: a) davčna politika občin, b) župan kot uradna oseba. 8. Sklepanje o resolucijah. 9. Slučajnosti, razni predlogi in nasveti. Opomba: Po § 10 društvenih pravil sklepa občni zbor veljavno, če je navzočih 40 vpisanih članov. Če bi ne bil občni zbor sklepčen ob določeni uri, se vrši pol ure kasneje občni zbor, ki bo z navzočimi člani sklepčen ne glede na število udeležencev. Odbor.

Opozarjamo: 1. Udeleženci, ki bodo prihajali v Celje z jutranjimi vlaki med 7. in 8. uro, bodo lahko pri sv. maši ob 8. uri v župnijski cerkvi v Celju. 2. Ministrstvo saobračaja (železniško ministrstvo) je dovolilo za ta občni zbor polovično vožnjo za vse udeležence tega občnega zbora. Veljavne bodo vozne karte od dne 25. do 31. oktobra t. l. Vozni listek bo kupil vsak udeleženec na domači postaji in plačal celo voznino. Ta voznin listek bo veljal tudi za vožnjo nazaj, a potrdilo o udeležbi, ki bo veljalo za to vožnjo (za nazaj) s kupljenim celim voznim listkom in ki se mora torej dobro shraniti, bo izdalo udeležencem predsedstvo občnega zbora. Z ozirom na doseženo ugodnost polovične vožnje pričakujemo, da bo udeležba na tem občnem zboru polnoštevilna, zlasti ker bodo v razpravi silno važne zadeve.

Tedenske novice.

Vse shode SLS na Štajerskem, Koroškem in Prekmurju pripravlja ter javlja oblastvom tajništvo SLS v Mariboru. Zato naj krajevne organizacije SLS, ki želijo imeti shod, sporočijo to tajništvu SLS v Mariboru, ki bo za shod naprosilo poslanca dotičnega okraja, ali, ako poslanec ne more priti, kakega drugega govornika. Tudi ako bi se kedaj kaka krajevna organizacija — izjemoma — dogovorila glede shoda neposredno s svojim poslancem, mora to takoj sporočiti tajništvu SLS v Mariboru!

Krajevne organizacije SLS! Ustanovite blizu cerkve krajevne pisarne SLS, kjer bodo ob nedeljah naši somišljeniki lahko dobivali v raznih zadevah pojasnila. Ako pisarna kake stvari ne bi vedela, naj se obrne na tajništvo SLS v Mariboru ali v Celju ali v Kozjem.

Mlad župnik umrl. Iz Razborca pri Zidanem mostu poročajo: Pri nas se je raznesla zadnja nedeljo žalostna vest, da nam je umrl v ljubljanski bolnici v najlepši moški dobi naš g. župnik Miklavž Jamšek. Blagopokojni je že dolgo časa bolehal na pljučah in jetika mu je tudi upihnila luč življenja. Rajni g. župnik je bil rodom iz Kranjske, a bogoslovje je študiral v Mariboru. Bil je vneto goreč dušni pastir ter pri vseh priljubljen. Bodil mu ohranjen trajen in hvaležen nspomin!

Mariborske novice. Naš škof dr. Karlin se je vrnil te dni iz Rima, kjer se je mudil pri sv. Očetu. Povrnivši se iz Rima, je odločil škof, da bo trajalo študiranje bogoslovja na mariborski bogoslovnici odslej celih pet let. Rim je nadalje izročil pod vrhovno vodstvo lavantinskega vladike vse one župnije in dele bivših sekojskih far, ki so pripadle po mirovni pogodbi k Jugosla-